Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 1 (2023) · "Axborot oqimlari va intellektual tizimlarning ijtimoiy, iqtisodiy va texnik-texnol... DOI: 10.5281/zenodo.24318881

materiallar to'plami

TA'LIM INTEGRATSIYASIDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI

Narbekov Botir Baxtiyor o'g'li, Andijon mashinasozlik instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola ta'lim integratsiyasida sun'iy intellektdan foydalanish, talabalarning o'zlashtirilgan bilimlarini rivojlantirish va ularni muammolarni echishda va tahlil qilishda yordam beradi. Bu usul, talabalarning kognitiv va amaliyotiy qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi va ularni muvaffaqiyatli va samarali o'rganish jarayoniga qaratilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, suniy intellekt, integratsiya, individual, adaptiv baholash, aqlli kontent, bashoratli tahlil, pedagogika, universitet, o'quvchi, talaba.

Integratsiyalash bu umumiylikni to`ldirish, yaratish, tiklash demakdir. Ta'lim mazmunidagi uygunliklarni ta'minlash muammolari ham integratsiyalashning shug'ullanadigan sohasi hisoblanadi. U tushunchalarni umumlashtirishni o`rgatish. Ta'lim va tarbiyada esa bilimlar, tushunchalar, kunikmalar va malakalarni shakllantirishlarni umumlashtirib, qonun yoki qoida qurinishiga keltirishni amalga oshiradi.

Ta'limni integratsiyalash fikri xalq ta'limida tabaqalashtirish va individuallashtirish bilan birga muhokama qilina boshladi. Agar kichik maktab ta'limini tabaqalashtirish asosida kitob, darslik va boshqa adabiyotlar bilan mustaqil ishlashga tayyorgarlik darajasi hamda kichik maktab yoshida qiziqishlarni faol shakllantirish etsa, integratsiyaning asosi qilib, turli fanlarni o'rganish obyektlari bo'lgan ba'zi umumiy tushunchalarni chuqurlashtirish mumkin.

Ta'limni integratsiyalashning asosiy maqsadi boshlang'ich maktabdayoq tabiat va jamiyat haqidagi yaxshi tasavvur asoslarini qo'yishi va ularning rivojlanishi qonunlariga o'z munosabatlarini shakllantirishdir. Mana shuning uchun kichik maktab o'quvchisi predmet yoki voqelik hodisalarining bir necha tomondan ko'rish muhimdir. Mantiqiy va ematsional tomondan, badiiy asarda va ilmiy ommabop maqolada, biolog, so'z ustasi, rassom, musiqachi nuqtai nazaridan va boshqalar. Asosiy fanlarni o'zlashtirish va olamdagi bor narsalarning qonuniyatlarini tushinishda predmetlar ichidagi va predmetlararo aloqalarni o'rnatish ta'limga integratsiyalashga yondashuvning metodik asosidir [1].

Integratsiya tushunchasi quyidagi ikki xil jarayon sifatida talqin etiladi: ***birinchidan***, tizim, organizmning alohida tabaqalashtirilgan qism va vazifalarning bog'liqlik holatini bildiruvchi tushuncha va shu holatga olib boruvchi jarayon. ***ikkinchidan***, tabaqalashtirish jarayonlari bilan birga amalga oshirilayotgan fanlarni yaqinlashtirish jarayoni. 60-yillarda o'qitish jarayonini faollashtirish, uni ilmiy-nazariy jihatdan rivojlantirish nuqtai nazaridan yondashgan holda o'quv fanlariaro aloqadorlikni ta'minlash sohasidagi harakatlar kuchaydi.

Ta`lim, madaniyat, sport, fan va texnologiyalar vazirligi ma'lumotlariga ko'ra, barcha fuqarolar matematika, ma`lumotlar fanlari va sun'iy intellekt asoslari kabi zarur ko`nikmalarni rivojlantirishlari kerak. raqamli jamiyatda yozish va barcha sohalarda

Published: 10.11.2023

Cite this article: Narbekov Botir Baxtiyor o'g'li (2023). Ta'lim integratsiyasida sun'iy intellektning o'rni. Emro Science and Education, 1(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.24318881

© 2023 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

ishlay olish. Universitet islohotini ilgari surish uchun texnologiya, Ushbu hisobotning qisqacha mazmunida Informatika ta‘limining umumiy ta‘lim sifatida tarqalishi so`rovga javob bergan universitetlarning 82% ga yaqini informatika fanini umumiy fan sifatida takidlashgan. Bunday sharoitda barcha talabalar uchun mumkin bo`lgan umumiy axborotni qayta ishlash, ta`limini rivojlantirishga “matematika, ma`lumotlar fanlari va sun‘iy intellekt” ta‘limini qo‘shish katta o‘zgarish va yaxshi natijalarga erishishi kutilmoqda[2].

Sun'iy intellekt ta'lim integratsiyasida muhim rol o'ynaydi. Ta'lim integratsiyasida sun'iy intellektning ba'zi asosiy rollari mavjud:

***1. Shaxsiylashtirilgan ta'lim**: Sun‘iy* intellekt shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini yaratish uchun katta hajmdagi talabalar ma'lumotlarini tahlil qilishi mumkin. U o‘quvchining kuchli, zaif tomonlarini, o‘rganishga moyilligini aniqlashi va shunga mos ravishda o‘quv dasturini moslashtirishi mumkin. Ushbu individual yondashuv o'quvchilarning ta'lim natijalarini maksimal darajada oshirish uchun moslashtirilgan ko'rsatmalar olishlarini ta'minlaydi.

2. Intellektual qo‘shimcha dars tizimi: Sun'iy intellekt asosidagi qo‘shimcha dars tizimlari o'quvchilarga tezkorlik bilan fikr-mulohaza va yo'l-yo'riq ko'rsatishi mumkin. Ular o'quvchilar so'rovlarini tushunish va tegishli javoblarni berish uchun tabiiy tilni qayta ishlashdan foydalanishlari mumkin. Ushbu virtual qo‘shimcha dars talabalarga qiyin joylarda yordam berishi mumkin.

3. Moslashuvchan baholash: Sun'iy intellekt o'quvchilarning javoblari asosida qiyinchilik darajasini dinamik ravishda moslashtiradigan adaptiv baholashni yoqishi mumkin. Bu o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini samarali baholashga yordam beradi, o‘qituvchilarga bilimlardagi kamchiliklarni aniqlash va maqsadli tadbirlarni amalga oshirish imkonini beradi.

4. Aqlli kontent yaratish: Sun'iy intellekt mavjud o‘quv materiallarini tahlil qilish orqali kontent yaratishni avtomatlashtirishi mumkin. U testlar, ish varaqlari va dars rejalari kabi moslashtirilgan tarkibni yaratishi mumkin. Ushbu texnologiya o'qituvchilarning vaqtini tejaydi va ularni muayyan o'quv maqsadlariga mos keladigan resurslar bilan ta'minlaydi.

5. Ma'lumotlarni tahlil qilish va bashoratli tahlil: Sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlay oladi, bu o'qituvchilarga o'quvchilarning ishlash naqshlari haqida tushunchaga ega bo'lish, tendentsiyalarni aniqlash va asosli qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Bashoratli tahlillar xavf ostida bo'lgan talabalarni erta aniqlashda yordam beradi va o'z vaqtida aralashuv va yordam beradi [3].

Umuman olganda, sun'iy intellekt shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini taqdim etish, o'qituvchilarni o'qitish va baholashda qo'llab-quvvatlash va talabalarga innovatsion va qiziqarli usullarda o'rganish imkoniyatini berish orqali ta'limni inqilob qilish potentsialiga ega hisoblanadi.

Xulosa o‘rnida shuni aytish mumkinki, fanlararo sun`iy intellekt integratsiyasi qanchalik tez umumta’lim maktablarining darslariga kirib borsa, o‘quvchilarning ham

nazariya bilan amaliyotni birlashtirishi shunchalik tez bo‘ladi. Integral darslarda bola dunyoni yaxlit tasavvur qila boshlaydi, bolaning salohiyati rivojlanadi. Natijada bolaning muloqot qobiliyati, taqqoslash, umumlashtirish va xulosalar rivojlanadi. Pedagogik texnologiyalar asosida ta’lim muassasalarida o‘qitishning asosiy talabi talabaning hayotiy tajribasi, ilgari olgan bilimlari va qiziqishlari asosida yangi ta’lim berishdir. Boshlang‘ich sinf fanlarini bir-biriga bog‘lab o‘qitishda o‘qituvchi hamisha o‘z ustida ishlashi, bilim, ko‘nikma va malakasini takomillashtirib borishi kerak, uning pedagogik mahorati o‘sib borishi o‘quvchilarning faolligida namoyon bo‘ladi.

Adabiyotlar:

1. Yoldashev, A. E. O., Nishonqulov, S. F. O., & Yoldasheva, M. R. Q. (2021). TA'LIMDAGI AXBOROT TEXNOLOGIYALARI. Scientific progress, 2(3), 806- 813.
2. Yakibova D.Sh. Boshlang‘ich ta’limda integratsiya – intellektual taraqqiyot omili sifatida. – “Maktab ta’limi”, Termiz davlat universiteti, 2016. – 98b.

Кукушин Б.С., Болдырева-Вараксина А.В. Педагогика началного образования. / Под общ. ред. Б.С.Кукушина. – М.: ИКС «МарТ»; Ростов н/Д: Издателский сентр «МарТ», 2005